

TƯ LIỆU GIÁO DỤC VÀ RÈN LUYỆN
KỸ NĂNG THỰC HÀNH XÃ HỘI
“Chào mừng 10 năm ngày thành lập Tổng Đoàn Sao Bắc Đẩu
HOA 10 MÙA TỎA SÁNG

KỸ NĂNG HOẠT ĐỘNG TẬP THỂ

Huỳnh Toàn
Tổng trưởng – Tổng Đoàn Sao Bắc Đẩu
Trưởng khoa Huấn luyện kỹ năng

CHỦ ĐỀ : PHƯƠNG HƯỚNG

Không gian được chia ra làm 4 phương chính là: Đông, Tây, Nam, Bắc. và 4 phương kế là: Đông Bắc, Đông Nam, Tây Bắc, Tây Nam.

Nhưng để việc khảo sát được chính xác hơn người ta còn chia ra thêm 8 phương phụ nữa là: Bắc Đông Bắc, Đông Đông Bắc, Đông Đông Nam, Nam Đông Nam, Nam Tây Nam, Tây Tây Nam, Tây Tây Bắc, Bắc Tây Bắc. **Định hướng bằng hướng gió:**

Ở Việt Nam có 2 mùa gió chính là:

 Gió Nam hay gió nồm thổi vào mùa Hạ

 Gió Bắc (bắc) thổi vào mùa Đông.

1.1. Gió Nam:

Thổi từ tháng 4 – 5 Dương lịch đến tháng 10 – 12 Dương lịch. Gió này thổi từ biển Đông Hải vào lục địa theo chiều:

- Tây Nam lên Đông Bắc.

- Đông Nam lên Tây Bắc.

Khi gió thổi thường mang theo mưa vì gió đem hơi nước từ biển vào lục địa.

1.2. Gió Bắc (gió bắc):

Thổi từ tháng 10 – 11 đến tháng 4 – 5 Dương lịch. Gió này thổi từ lục địa ra biển theo chiều Đông Bắc xuống Tây Nam. Gió khô ráo không đem mưa tới.

2. Định hướng bằng góc cây rêu mọc:

Trong các rừng cây thường ẩm ướt và thiếu ánh sáng mặt trời nên ở góc cây

thường mọc rêu. Muốn biết hướng ta tìm đến quan sát những gốc cây to nếu thấy phía nào có rêu mọc và gốc cây ẩm thấp thì đó là hướng Bắc.

3. Định hướng bằng mặt trăng:

Về ban đêm ta có thể quan sát mặt trăng để định hướng, trăng luôn luôn mọc ở đằng Đông và lặn ở đằng Tây.

Có 3 loại mặt trăng:

3.1. Trăng thượng tuần:

Có màu vàng, xuất hiện từ 1 đến 15 âm lịch. Mặt trăng hình lưỡi liềm, hai đầu nhọn quay về hướng Đông, gọi là trăng non. Vào khoảng 18 giờ trăng ở hướng Nam và khoảng 24 giờ trăng ở hướng Tây.

3.2. Trăng rằm:

Trăng tròn và sáng. Vào khoảng 18 giờ trăng ở hướng Đông và khoảng 24 giờ trăng ở hướng Nam.

3.3. Trăng hạ tuần:

Trăng có hình bán nguyệt khuyết hai đầu quay về hướng Tây. Trăng lên thật muộn, khoảng 24 giờ mới xuất hiện ở hướng Đông và 6 giờ ở hướng Nam.

4. Định hướng bằng ánh nắng mặt trời:

4.1. Định hướng bằng phương pháp bóng nắng 2:

Đây là phương pháp bóng nắng đã kiểm chứng nhiều lần. Phương pháp như sau: dùng 1 cây gậy dài 90cm cắm thẳng xuống đất. Chiếc gậy sẽ đổ bóng nghiêng

trên mặt đất. Bạn ghi điểm A vào đầu bóng nghiêng đó. Khoảng 10 phút sau bạn lại ghi điểm B nơi đầu bóng nghiêng mới. Nối 2 điểm AB bạn sẽ luôn luôn được hướng Đông Tây (A chỉ hướng Tây, B chỉ hướng Đông).

4.2. Định hướng bằng cây không bóng:

Đây là phương pháp tiện lợi khi không có đồng hồ hay địa bàn. Dùng một cây gậy dài chừng 1 mét, cắm xuống đất cho đầu gậy hướng về mặt trời không để cho bóng cây gậy lộ ra. Khoảng 10 phút sau mặt trời di chuyển và bóng gậy in trên nền đất. Bóng này chỉ cho ta biết hướng Đông phải tìm.

4.3. Định hướng bằng phương pháp đồng hồ:

Đặt đồng hồ trên mặt nằm ngang và xoay cho kim ngắn A (kim giờ) trùng với bóng cây cắm phía ngoài. Kẻ đường phân giác OI của góc AOB (B là số 12 và là trục kim đồng hồ). Đường thẳng OI sẽ xác định cho bạn hướng Nam nếu buổi sáng (tính theo chiều kim đồng hồ). Và cho bạn hướng Bắc nếu là buổi chiều (tính ngược kim đồng hồ).

5. Định hướng bằng sao trời:

Vào những đêm không trăng, sao mọc đầy bầu trời muốn tìm phương hướng cho chính xác bạn phải tìm đến sao Bắc Đẩu (Etoile Polaire) để biết hướng Bắc hay sao Nam Thập (Croix du Sud) để biết hướng Nam. Sau đây là vài cách giúp bạn tìm phương hướng ban đêm.

5.1. Tìm hướng bắc:

5.1.1. Bằng chòm sao Bắc Đẩu (Grand Ourse):

Thiên tòa Bắc cực này gồm hai chòm: Gấu tinh lớn / Đại Hùng Tinh / Bắc Cực và chòm Gấu Nhỏ / Tiểu Hùng Tinh. Sao Bắc Cực chỉ là một ngôi sao sáng nhất của chòm Gấu Nhỏ, chòm này vì mắt thường khó thấy nên ta phải nhờ chòm Gấu Lớn để tìm sao Bắc Cực. Chòm Đại Hùng là chòm sao có 1 hình thù cái ghế dựa, gồm bảy ngôi sao. Thiên tòa Bắc Cực thuộc Bắc bán cầu, xuất hiện từ tháng 3 đến tháng 8.

Bạn cũng có thể nhờ chòm Gấu Nhỏ (Tiểu Hùng Tinh) để tìm. Chòm này có 7 sao. Sao Bắc Cực sáng nhất và nằm ở chót đầu cái ghế dựa.

5.1.2. Bằng chòm sao Thiên Hậu (Cassiopee)

Sao Thiên Hậu gồm 5 vì sao xếp theo hình chữ M lúc lên quá đầu có hình chữ W lúc ở phương Đông. Thấy rõ từ tháng 8 năm này đến tháng 5 năm sau. Nó nằm đối diện với sao Mizar của chòm Gấu lớn. Khoảng cách tới sao Bắc Cực cũng bằng 5 lần như Gấu Lớn.

5.1.3. Bằng chòm sao Hiệp Sĩ (Orion / Thần Săn):

Chòm này xuất hiện ở Nam bán cầu và di chuyển từ Đông sang Tây vào khoảng từ tháng 11 năm này tới tháng 5 năm sau. Muốn tìm sao Bắc Cực, ta kéo dài 1 đường tưởng tượng phát xuất từ 3 ngôi sao thanh kiếm giữa giải dây lưng (c O S). Người Zulu gọi là Tangolubu tức 3 con heo bị 3 con chó đuổi. Tới ngôi sao chú ý đầu và vượt qua chòm Phu Xe sẽ tới sao Bắc Cực.

5.2. Tìm hướng nam:

5.2.1. Bằng sao Thánh Giá (Nam thập):

Chòm này xuất hiện ở Nam bán cầu khoảng từ tháng 5 đến tháng 7. Sao Thánh Giá giúp ta biết vị trí của sao Nam Cực (Nam Tào). Có 2 cách tìm phương Nam bằng sao Thánh Giá:

- Kéo dài (“) thân thánh giá 1 đoạn gấp 4 lần thân sẽ gặp sao Nam Cực (N) chúng ta ở Bắc bán cầu nên không thấy vì sao này, trái lại Úc Châu, Nam Phi, Nam Mỹ... lại không xem thấy sao Bắc Cực.

- Bên cạnh chòm Thánh Giá có 2 vì sao sáng đẹp vào bậc nhất của Nam Thiên Tào mà nông dân Việt Nam gọi là chòm Cân Nước (thuộc chòm Nhân Mã). Kẻ đường trung trục tưởng tượng qua hai vì sao này ta sẽ gặp đường kéo dài (“) của nhóm Thánh Giá.

5.2.2. Bằng sao Tam Giác (Trianghe):

Chòm này nằm kề bên chòm Cân Nước. Muốn tìm hướng Nam, từ đỉnh của tam giác kẻ đường trung trục qua cạnh đáy 1 khoảng chừng 3 lần đường trung trục ta sẽ gặp sao Nam Tào.

5.2.3. Bằng chòm Chữ Thập của Thiên Thuyền:

Chòm Thiên Thuyền (cải tàu / Navire) nằm bên chòm Thánh Giá. Từ đỉnh (x,z) chữ thập (x.z. “) ta kẻ đường tưởng tượng dài khoảng 5 lần đoạn (x,z) ta sẽ gặp sao Nam Tào.

6. Định hướng bằng la bàn:

Có 2 loại la bàn thông dụng là loại có kim (1 đầu có từ tính) quay trên 1 trục và luôn chỉ hướng Bắc.

Một loại khác không có kim mà chỉ có một mặt tròn trên có ghi mũi tên và luôn chỉ về một hướng hoặc ghi số 0 và chữ N.

- Hoa gió: là một mặt tròn trên có ghi 4 phương chính Đ.T.N.B cùng các phương phụ.

Ngoài các phương trên, ở những la bàn hoàn hảo ta còn thấy ghi cả độ (360 độ) và ly giác (400 ly giác) tương đương.

- Hướng Bắc ở 0^0 hay 360^0 tức 6400 ly giác.

- Hướng Đông ở 90^0 tức 1600 ly giác.

- Hướng Nam ở 180^0 tức 3200 ly giác.

- Hướng Tây ở 270^0 tức 4800 ly giác.

Vì ảnh hưởng của địa từ trường tại mỗi vị trí trên trái đất khác nhau, nên la bàn cũng có phần sai lệch. Tuy nhiên cũng còn khá chính xác. Để được an toàn và chính xác khi sử dụng ta nên tránh các vùng có ảnh hưởng như: dây điện cao thế, đường xe lửa, súng đạn, đồ sắt... vì từ tính ở những nơi này có thể làm sai lệch độ chính xác của địa bàn.